

SVENSK ÖVERSÄTTNING

SPELARIT

DEN PATRIARKALISKA
PERIODEN

SPELARIT

DEN PATRIARKALISKA PERIODEN

Mycket vatten har strömmat i Vanda å sedan Spelarits förra cd. Tidigt på våren tyckte Spelarit-familjen att det var dags att åka till studion i Tammerfors för att dokumentera gruppens nuvarande sound. Under Patrik Weckmans konstnärliga ledarskap har sammansättning ändrats då dragspel och mandoliner har fallit bort och numera är det fiolerna som dominerar klangbilden. Tramporgeln

och kontrabasen ger den rytmiska grunden och för fiolerna och en altfiol har man gjort flerstämmiga arrangemang. Den riksvenska säckpipan består bland melodiinstrumentena med sin arkaiska borduntun. På Antti Järveläs årligen återkommande workshopar har gruppens repertoar och arrangemang finslipats, ibland har man även sökt efter den försvunna pulsen och övat scendynamiken.

Spelarits historia går tillbaka till år 1982 då gruppen grundades för att spela för folkdansare. Numera har spelandet för folkdansare minskat och Spelarit har hittat sin egen svängiga nyländska folkmusikstil med fast förankring i traditionen. Gruppen har spelat med den nuvarande sammansättningen sedan 2013. Till den här cd-skivan, som är gruppens tredje, har man valt låtar från gruppens repertoar från de tio senaste åren.

1. HONKA-LEANDERS BRUDVALS 3:28
(Trad. arr. Patrik Weckman) Leander Honga (1836/7-1917) var en av de ledande spelmännen i Gamlakarlebytrakten under slutet av 1800-talet.

2. KASTELI KUKKAA VANHA MUMMO – OJALAN SOTTIISI 2:20
(Trad. arr. Antti Järvelä och P.W.) Schottis från Tavastland efter Matti Yrjölä från Leppäkoski och Toivo Helander från Hattula.

3. PIKNIK-POLKA 2:18
(Trad.) Ur mästarspelman Johannes Järveläs (1905-1992) repertoar.

4. HINHÅLES POLSKA (HIMLENS POLSKA) 3:29
(Trad. Åbo/Södermanland arr. A.J.) Djävuls-polska ur Adolf Fredrik Stares notbok från år 1806. Stare (1787-1810) var hemma från Eskilstuna i Sverige och hans notbok skrevs under några år då han studerade i Åbo. Numera är det nog nästan omöjligt att veta

från vilken sida av den nuvarande statsgränsen Stare samlade sitt melodimaterial och på hans tid hade det knappast någon betydelse. Det nuvarande låtnamnets antydning till himlen skulle säkert förbrylla Stare.

5. VALS FRÅN LOJO 3:36
(Trad. arr P.W.) En vals efter Karl Johan Fagerström (1866-1929) från Lojo inleder avdelningen med nyländska låtar på skivan. Melodin finns i många varianter på olika orter i Finland. Valsen kom till Finland i början av 1800-talet.

6. REINLÄNDER FRÅN LOJO 2:48
(Trad. arr P.W.) En reinländer, tyskapolka eller schottis upptecknad av Fagerström. Kärt barn har många namn. Schottisen kom till Finland på 1870-1880 talet.

7. POLKAMAZURKA FRÅN LOJO 2:40
(Trad. arr P.W.) Även denna melodi är upptecknad av samma Fagerström. Den ursprungligen polsk mazurka nådde Finland på 1840-talet.

8. POLKA EFTER K.J. FORSMAN 2:24
(Trad. arr P.W.) En polka efter snickaren K.J. Forsman (1859-?). Vi tycker att melodin låter estnisk, kanske p.g.a. vårt val av instrument med säckpipa och fioler. Polkaepidemin nådde Finland år 1844 och förekommer fortfarande endemiskt.

9. STORSTUGANS MARSCH 2:32

(Trad. arr P.W.) Ur barberare Martin Hellströms (1898-1988) repertoar. Martin levde sitt liv i Noux i Esbo. Låten torde härstamma från Uppland i Sverige där man även känner den under namnet Mungalåten.

10. POLSKA EFTER WANÉR 3:28

(Trad. arr P.W.) En dansmelodi upptecknad efter arbetaren Gustaf Wilhelm Wanér (1838-?). Polskans blomstringstid i Finland var från 1700-talet till slutet av 1800-talet.

11. VALS EFTER ÖBERG 2:28

(Trad. arr P.W.) En vals från Helsingfors! Bernhard Wilhem Öberg (1894-?) föddes i Nordsjö som på den tiden hörde till Helsing socken. Han flyttade senare till Helsingfors där han verkade som portvakt och spelman.

12. MENUETT FRÅN NUMMIS – POLSKA FRÅN LOJO 5:45

(Trad. arr P.W.) Låtarna är upptecknade efter den kända spelmannen och urmakaren Karl Fredrik "Ukko" Lundgrén från Nummis (1836-1925) och hans spelkamrat, ovannämnda K.J. Fagerström. Den franska barockhovets modedans, menuetten, har endast i Finland bevarats i levande tradition till våra dagar där den har dansats främst i det svenskspråkiga Österbotten. Menuettens tidevarv var på 1700-talet.

13. BONAPARTES MARSCH 2:24

(Trad. arr P.W.) Många marscher har namn efter den franska kejsaren, här en version från Nummis efter "Ukko" Lundgrén. Det finns vissa uppgifter om säckpipans förekomst även i Finland. Den har knappast varit väldigt vanlig men konstigt skulle det vara om den i Europa välkända säckpipan inte skulle ha förekommit även här.

14. YANKEEVALS EFTER VIOLA

TURPEINEN 2:18

(Trad.) Kaustbyspelmannen Artturi Peltokangas (1898-1973) hämtade den här valsen från USA där den, som namnet säger, även hörde till den amerikanska dragspelsprinsessans repertoar.

15. BRUDPOLSKA FRÅN HÄRMÄ 2:29

(Trad. arr P.W.) En polska upptecknad efter "kungen bland spelmän" Matti Haudanmaa (1858-1936) från Korttesjärvi. Haudanmaa var en av få professionella spelmän med spelningar från Helsingfors till Kuusamo.

16. RIKO-LOTKAS MAZURKA

– ANTTI ORAVAINENS MAZURKA 2:37

(Trad.) Mazurka från norra Savolax, även kallad rimppa. Den första är från Nilsjä efter Kalle Suhonen och den andra är från Pielavesi efter mästarspelmannen Tuure Niskanen (1899-1978).

17. POLKA EFTER VILJAMI KANGASMÄKI 1:50

(Trad. arr. A.J. och P.W.) Mästarspelmannen Arvo Lindfors (1904-1977) från Satakunda hade denna polka i sin stora repertoar.

18. TALTRASTENS VALS (LAULURASTAAN VALSSI)

– F DUR VALSEN 2:22

(Trad.) Två springvalser från Kauhajoki i gammal stil efter bössmeden Antero Haapanen (1854-1932).

19. MAZURKA EFTER JOONAS KYRÖHARJU 1:58

(Trad.) Denna för dansare knepiga mazurka hör till repertoaren av mästarspelmannen Allan Pajukangas (1939-) från Köyhäjoki i Kaustby.

20. UNGPOJKARNAS POLSKA 3:26

(Trad. arr. A.J.) En gammal seremoniell brudpolska från Ilmajoki ur Samuel Rinta-Nikkolas notbok från år 1809. Polskan är en variant av Hin-håles polska eller som den också kallas, hela världens polska.

21. LUUMÄEN SURKIA (DEN BEDRÖVLIGA FRÅN LUUMÄKI) 2:15

(Trad. arr. P.W.) En polka från Mäntyharju i arkaisk stil efter den blinda borstbindaren Jalmar Siiriäinen (1895-1970).

22. PURPURIVALVS FRÅN KAUAJOKI 2:53

(Trad.) En vals med synkopbindningar ur Antero Haapanens repertoar.

23. NÄKTERGALENS POLKA 2:14

(Trad. / Tuure Niskanen) Den mest kända låten efter Tuure Niskanen. Han hade lärt sig låten av sin läromestare Antti Oravainen. Tuure ansåg att låten hade ett för abrupt slut och därför komponerade han en slutreprise till polkan.

24. ASTRIDS VALS 2:50

(Trad. arr. A.J. och P.W.) En vals från Kitkiöjoki i det Tornedalsfinska Norrbotten. Valsen har spelats av Sigvard Kuoppa och den har fått femte placering i tävlingen om Finlands dystreste låt.

SPELARIT

PATRIK WECKMAN, leader,
fiddle (1-12, 14-24), viola (2,4),
Swedish bagpipes (5,8,10,13),
harmonium (10)

JUHANI KAIVOSOJA, fiddle (1-2,
4-6, 11-12, 14-16, 19-20, 22),
viola (21), nyckelharpa (7-10, 17, 24),
shoe (17)

SARI MARTTIINI, fiddle (1-2, 4-12,
14-17, 19-20, 22, 24)

OSMO HAKOSALO, fiddle (1-12,
14-17, 19-22, 24), harmonium (10)

TOPI SALONEN, fiddle
(1-4, 6-9, 11-12, 14-24),
viola (5)

JUSSI SUONIKKO, fiddle (24)

ANTTI KEIPI, harmonium
(1-10, 12, 14-19, 21-24)

SIMO-PEKKA LINDSTRÖM,
double bass (1-10, 12, 14-19,
21-24)

OSKU

SIMPPA

TOPI

ANTTI

PATRIK AND JUHANI

Publisher Helsingin pitäjän tanhuajat ja spelarit ry

Artistic production Patrik Weckman

Organizer Juhani Kaivosoja

Recording Jussi Suonikko, Space Junk Studio,

18.–19.3. ja 8.–9.4.2017, Tampere

Mixing Jussi Suonikko, Patrik Weckman and Juhani Kaivosoja

Audio mastering Jussi Suonikko

Album cover Sari Marttiini

Photographs Simo-Pekka Lindström and Osmo Hakosalo

Texts Simo-Pekka Lindström ja Patrik Weckman

www.spelarit.fi • facebook: spelarit

© Helsingin pitäjän tanhuajat ja spelarit ry

SPELCD03

Our warmest thanks to Antti Järvelä and the City of Vantaa

Översättning till svenska från finska av Anders Backman